中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

No 914

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYEN VAN VINH
Rédacteur en chef: PHAM HUY LUC
Administrateur gérant: NGUYEN VAN LUAN

Adresse télégraphique
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

TARIF

	Pour les pays de l'Indochine et les bureaux de poste français à l'étranger	Hors de l'Indochine	Etranger
Un an	6$00	8$00	12$00
Six mois	3$00	4$50	6$00
Trois mois	1$50	2$25	3$00
Un mois	0$60	0$90	1$00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

Une seule insertion	0$30 le c/m
Par contrat annuel	
Par centimètre et par insertion	0$18 le c/m
Réclame dans le 1er page	2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales	1$50 le c/m

Un tarif à forfait pour les contrats importants.

Tại làm sao mà nông-nghiệp nước ta không chấn-hưng được?

Nói đến cái vấn-đề chấn-hưng nông-nghiệp nay, ai cũng cho là một cái vấn-đề cũ rích; nhưng cái vấn-đề tuy cũ mà vẫn là một cái vấn-đề khẩn yếu nhất ở nước ta bây giờ, cái sinh-kế của quốc-dân, cái tài-chính của quốc-gia bao giờ cũng vẫn có quan-hệ vào đấy cả, nếu cái vấn-đề ấy mà còn một ngày nào chưa giải quyết được thì cái nền kinh-tế của nước mình trong cái ngày ấy vẫn chưa khỏi lung-lay; gia-đi cái phong-trào nông-chiêm trong thế giới, gần đây lại thấy chấn-hàm ta thường, kia như nước Pháp, nước Anh, nước Mỹ là những nước công thương phát-đạt đã lâu, kẻ sức giàu vào bậc nhất bậc nhì trong thế giới, mà từ sau khi tranh-chiến cũng lo về nỗi thực-vật hiếm hoi, nguyên-liệu thiếu thốn, hơn nước nào cũng đương tìm phương kiếm cách làm cho nông-nghiệp bớt sức *chấn-hưng. Nước mình là một* nước chỉ sống về nghề nông, công thương nghiệp trong nước đều còn ấu trĩ, ngoài mấy thứ nông-sản có tính cách gì bán ra ngoài mà lấy lời được gọi là cái nguồn sinh dưỡng ở bốn bể trên cho cái rễ cây gốc cọc ở trên bán-đảo Đông-dương này ở một xứ như xứ ta mà nông-nghiệp nếu không chấn-hưng thì quả là một cái hiện-tượng đáng sợ đáng lo, không biết nào là lúc không nên lưu ý đến.

Mấy năm nay, trên Chính-phủ, dưới quốc-dân cũng đều chú trọng về cái vấn-đề ấy. Nào sở thí-nghiệm canh-nông, nào cuộc đấu-xảo canh nông, nào nhà nuôi tằm, nào nơi gây giống thú, những công việc của Chính-phủ dụng đất đều rõ để giúp giữ cho nông-nghiệp mình được chóng chấn-hưng; lại mở ra trường Canh nông cao-đẳng và trường Canh-nông thực-hành để truyền bá cái trí thức nghề nông cho được mọi nơi phổ cập. Những nhà ngôn-luận, những bậc kiến-thức trong nước cũng đua nhau mà cổ động về sự khai hoang khẩn thổ, tiến chứng cải-lương. Vậy mà nói chấn-hưng nông-nghiệp thì nhiều, chứ kỳ thực nông nghiệp đã chấn-hưng được mấy; đất mới khai khẩn, người phản chưa được hai ba, mà những chỗ khai-khẩn rồi cũng có nhiều chỗ không thấy thành-hiệu; còn xét đến tình-hình cấy cuốc ở các miền thôn-dã, nơi thì tiêu-khô, nơi thì ngập lụt, hết sương gió bại, lại hoàng-trùng ăn, những cái ách của nhà nông như thế cũng chưa phải là đã giải thoát được hết. Gạo thì thua gạo Diêu-điển, Xiêm-la, mía thì thua mía Qua oa, Nam-mỹ, tằm không tốt bằng tằm Nhật, đậu không lớn bằng đậu Tàu, chưa thấy cái gì là cái chấn-hưng cả.

Tại làm sao thế? Trước khi trả lời câu hỏi đó thì phải xét thế nào là chấn-hưng nông-nghiệp? Mà người chủ động trong sự chấn-hưng nông-nghiệp ở nước ta ấy là ai?

Chấn-hưng nông-nghiệp đối với nước có hai cái phương-pháp sau này: Một là cái phương-pháp thuộc về sự canh-tác của nhà nông, như bảo-tồn lấy thổ-nhưỡng để giữ mãi cái sức sản-xuất cho đến con cháu, như bảo-tồn lấy thổ-nhưỡng để mở ra những nông-nghiệp ngành-hàng, giúp nông dân ta về đường tri-thức, về đường kinh-tế. Một nữa khi nông-sản ta tăng thêm được nhiều, nông dân ta khẩn-hoang được thêm ra nhiều, thì sự sinh-kế của quốc-dân ta có phần sung thêm, cái tài-chính của quốc-gia ta có cơ vững vàng thêm. Cái vấn-đề chấn-hưng nông nghiệp nay lúc ấy mới thật khỏi, còn phải có sự phấn-phát thêm mà thành hẳn là một cái vấn-đề cũ rích vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 27 Avril 1923

Đồng tiền năm xu

Đông-pháp được phép phá hạnh đồng tiền bằng đồng và bằng kền giá là năm phần trăm một đồng bạc.

Bordeaux ngày 27 Avril 1923

Các nhà cựu chiến binh

Các nhà cựu-chiến-binh về trận 1870-1871 và trận đa-chiến-tranh mới rồi sẽ họp đại-hội-đồng thường niên ở Strasbourg ngày 10 và 17 Juin.

Việc thuộc địa Tây-lyle

Ngày hôm thứ năm nay, M. Lucien Saint sẽ đi phá-hội tại miền cực-nam để lomaire với hai chiếc ô-tô chenilles để kê-cứu việc đất đường phi-cơ từ Âu-châu đến Phi-châu trong mùa và để đặt chỗ đỗ máy bay và chứa dầu.

Việc đất Syrie

Hai đại-tướng Pelé và Weygand sẽ thương-nghị với Thủ-tướng Le Grève về việc nước Pháp bảo-hộ các xứ ở Đông-á, cũng về việc lĩnh-binh đóng ở đường cương-giới đất Syrie. Có lẽ phải cử thêm quân tinh về ngạch thuộc địa đến đấy.

Việc nước Đức

Thợ thuyền các xưởng kim-khí ở Dusseldorf rất nhiều người đến xin tăng công không được thì họ sẽ đình-công.

Tại Dusseldorf vì người Đức bây giờ cơ-khí nên các quan binh bắt đương điện-thoại từ Castropp đến Boerde.

Ở Essen có người bắn súng vào bọn người lính canh. Không ai bị thương cả. Hiện đã tái-hàng việc trùng-phạt.

Việc nước Tảo

Ở Constantinople có bắt được một nơi hội-họp của đảng Qua kích. Những người Nga và người Thổ về đảng ấy đã bị bắt để giao cho tòa án.

Việc nước Tây-ban-nha

Tin Barcelone — Chánh phủ Tây-ban nha có nghị-định trục-xuất cảnh-ngoại MM. Brousse và Manaut, là nghị-viên về quận Pyrénées Orientales. Quan Hình-sự nước Pháp đã phản-đối về việc ấy.

Việc nước Áo

Tin Vienne — Trong cuộc hội-nghị mà M. Seipel đọc diễn-văn hôm trước, thì những người về đảng đại-đồng, và lính vệ-binh hai bên có xung đột nhau. Nhiều người bị thương.

Việc nước Ý

Đến hôm ông thánh Phê-rô đã làm lễ phong chức thánh cho bà phước Sai-t-Thérèse. Người đến dự lễ đông lắm.

Comite, ngày 27 Avril 1923

Tin New York. — Phòng Thương-mại chuyển về việc tàu bay mới công-bố bản tờ trình thường niên của bản hội. Trong bản tờ trình ấy có nói: Các hội kỳ của người Nga đương tổ-chức máy đặt tàu bay đương về việc buôn và việc binh. Các hội ấy mua tàu bay của nước Pháp, Hà-lan, nước Đức kể có hàng trăm. Lại có nói về việc tàu bay trong bốn thành-phố được ấy trong năm nay tải được 70 đôi tàu bay đương về việc chinh-chiến. Trong bản tờ trình ấy lại có nói về phương diện tàu bay thì hiện nay nước Pháp đương vào hàng đầu thế-giới.

Trong một bữa tiệc quan Thống-lĩnh Hard ng có nói: Nước Hoa-kỳ dự vào tòa thẩm-phán hiệp-quốc, thì là gỡ lời cho chính đảng Công-hòa đã cam-đoan với hiệp-quốc. Ngài nói rằng dự vào tòa thẩm-phán ấy không phải là sau này tất phải dự vào hội vạn quốc đâu. Vì chánh phủ Hoa-kỳ không có ý muốn dự vào hội Vạn-quốc bao giờ. Nhưng chỉ có sau này làm cho Hoa-kỳ không muốn dự vào tòa thẩm-phán ấy. Cơ ấy là nước Anh có sáu đại-biểu tại hội Vạn-quốc mà các chánh thẩm-phán tại đó đại hội Vạn-quốc tuyển cử lên. Song ngài nói rằng cái cơ ấy cũng không quan trọng bằng nhiều cơ khác có quan hệ riêng về hội Vạn-quốc.

Tin Messine (nước Ý) — Tại đọc in đến duyên mà đã 5 chỉ có động đất. Hà ngày 26 có đến điểm sơ 1 mà và Stromboli lại có phun lửa. Dân sự ở miền ấy rất là lo sợ. Nhiều người phải bỏ nhà ra ở chỗ lộ thiên sợ nay mai đất sẽ sụp xuống nữa chăng.

Bọ-thu-quân của người mù

Ở các nước văn minh bên Âu-Mỹ bây giờ, sự giáo dục thất là phổ thông, chẳng những người là thì mình không luận là con trai hay là con gái, ai cũng biết chữ đọc sách được, mà đến những người mù quáng cũng lập ra có trường dạy riêng, để ra có những sách vở riêng là những sách vở làm theo chữ nổi lên — cho người lòa có thể xem sách bằng tay mà theo học được. Hiện thời cái số người lòa có học càng ngày càng đông mà những sách vở riêng cho những người lòa dùng cũng càng ngày càng xuất-bản nhiều ra mãi. Lại bên nước Pháp lâu nay đã lập ra những thư quán để chứa những sách vở riêng cho những người lòa dùng. Những thư-quán ấy gần đây ở nước Mỹ cũng thấy thịnh hành lắm. Như ở tỉnh Albany có một đô thư quán chứa được tới 10.000 bộ những sách vở riêng cho những người lòa dùng. Những sách vở đó chuyên để cho những người lòa trong tỉnh mượn xem, hoặc những người lòa trước có từng ở trong tỉnh mà đi nơi khác cũng được phép mượn xem, không mất tiền thuê mà tiền cước gửi cũng không phải trả. Những sách vở ở trong thư-quán ấy phần lớn là những sách vở mới ra, mới in xong hay là những sách vở cũ nhưng người lòa ưa thích. Những sách vở ấy có các thứ: truyện vui, khoa học, toán-lý học, triết-học tôn-giáo tiểu-thuyết, âm-nhạc hội, v. v.

Coi cái số sách vở riêng cho những người mù dùng ở nước người ta nhiều đến như thế mà ta thử hồi-tưởng đến cái số sách vở của nước mình. Coi cái trình-độ giáo-dục của những người mù nước người ta như thế mà ta thử hồi-tưởng đến cái trình-độ giáo-dục của quốc-dân mình. Người sáng không chắc đã được thế chưa? chứ đừng kể người mù vội.

Tự do diễn đàn

Có nên khoe khoang không?

Người ta sở-dĩ qui báu bon người là vì có đạo-đức cao xa, phẩm-hạnh đặc biệt; mà đạo-đức phẩm hạnh càng xấu xa bao nhiêu thì càng quí báu bấy nhiêu. Cho không phải có tiền của dư-dật, áo quần bảnh-bao, nhà cửa rực-rỡ mới là có cách bon người.

Vậy còn gì quí bằng đạo-đức phẩm-hạnh nữa? Song đạo-đức phẩm-hạnh nếu để sở sở ra trước mặt thế gian thì chẳng qua là vu-danh, chỉ dành cảnh phô-trương cái qui-báu của mình ra mà thôi; như thế là tầm-thường, bèn bỉ, cho là qui-báu thế nào được.

Để đánh rằng ngọc ở trong bòn đá, chứa ở dưới đáng sông, cũng mong cho người ta biết đến, để tỏ cái chất qui của mình ra với đời. Song lại phải biết rằng mình có chứa ngọc báu gì cũng là chứa ngọc của mình, dù có người biết hoặc không biết mặc lòng, mình không vì đó mà tăng được hay giảm mất cái giá châu ngọc ấy, thì ta tất phải nhiều-khê cần cạnh người ta biết đến cho nặng mình. Vậy mình có đạo-đức phẩm-hạnh mà muốn tỏ rõ ra trước mắt mọi người, thì khác nào mình có chứa ngọc mà đem bán rao vậy. Nếu chẳng ngọc để đem bán rao mới có người chuộng đến, thì là chẳng ngọc giá-trị cho còn qui hóa gì nữa. Như vậy, há chẳng là mình tự hiện mình đi!

Vậy thì ta chỉ nên lo ta không có đạo đức phẩm hạnh chớ ta không cần phải lo ta có đạo-đức phẩm-hạnh mà không ai biết đến. Ta cứ lẽ bởi ta chớ không vì người. Những người thiển nghĩ, thấy mình có điều hay mà không ai biết đến thì không bỏ dạ, lại dong cách khoe-khoang với mọi người thế là tự bạ, tự khinh, chớ không được là người đứng đắn. Lại còn có kẻ hơi có chút tài đức nhỏ mọn đã vênh-vao, hơm hĩnh ngay, thế lại càng lố-lă người bèn-mai nữa. Song mấy cách khoe ấy còn khá, vì cũng đã bơi có mà khoe.

Kia như những người có tính giả-dối, bề trong chẳng ra gì, mà bề ngoài hay trang sức, bề trong cơm khó mà bề ngoài làm ra mặt đầy đặn; bề trong xơ-xác mà bề ngoài mâu mỡ vẻn-hoa, ấy trò đời đã xác như vậy lại hay mâu mỡ diêu cưa thế vậy, thực chẳng còn nói chuyện đạo đức phẩm-hạnh được nữa. Đến hoặc có đạo-đức phẩm-hạnh đi chăng nữa, cũng cuồng qua là đạo-đức kịt-mua phẩm-hạnh kiểu cách mà thôi, như thế sao gọi là người có qui gì được.

Nước lê xưa có người ngày ngày cơm no mua, rượu say tỉ ở đầu về. Vợ bỏi thì khoe những may ta ăn cơm với quan này, mai ta uống rượu với ông nọ. Trước thì vợ còn tưởng thật rồi thấy ngày nào cũng thế lấy làm lạ, mới đi rình mò, sau thấy lương-nhân mình đi ăn xin ở đâm tự mà mới lẻ ra cái nỗ say của chồng từ đó cả. Có chàng ở trong chàng vinh-hiển những thế sao, ai ngờ cái vinh-hiển của chàng làm vậy! Vợ cứ lấn lộn ở sân mà thấy khói nẻo thảm mãi; thế mà chàng kia có biết thế là nhục đâu, ở đâu bước về, để lên một đòn đem khoe-khoang với vợ ngày. Ấy lại là cái khoe-khoang với ai-oán nữa!

Người trong đời không biết tự trọng cái thân danh mình này bòn-xu của này, mai luồn lọt cửa khác, để cầu lấy chút vinh-hoa phù-qui. Kêu-ca van-lạy ở chỗ khuất người, mà khoe khoang hợm hĩnh ở trước mặt thiên-hạ có khác gì chàng đó? Người biết nghĩ thì cho là sự đáng xấu-hổ, đáng tủi-thân, mà kẻ không biết nghĩ để tưởng mình như thánh như thần. Than ôi! ở đời sao mà lắm lẽ-nhân như vậy!

Vậy ai ơi, cái thân đã quí, sao khá tự tiện? Cái thân đã trọng, sao khá tự khinh? Có cần đem phô, lỗ người ta... đấy bỗ... đấy mong. Lại ai ơi, cái thân đã chẳng ra gì, mà sao còn mượn màu hão-nhoáng để lòe mắt thế-nhân. Thật là tổng gà khoác lối công, lừa đội lốt sư-tử, còn hiển-vinh gì nữa? Bà con ta nghĩ sao?

Đ. H.

Trù-sức ngân-hàng trong các trường học

Cái tinh tiết-kiệm trữ-sức là một cái tinh rất tốt và rất cần cho sự kinh-tế của một quốc-dân. Cái tinh ấy là một cái tinh phổ-thông của cả các dân-tộc ở những nước văn-minh bên Âu Mỹ bây giờ; người ta sở dĩ dư-dả thành được cái tinh tốt ấy là nhờ về cái tập quán tốt tự khi nhỏ còn ở trong trường học.

Cứ lời báo cáo của trữ sức ngân-hàng hiệp-hội nước Mỹ trong năm 1922 nói trữ-sức ngân-hàng trong các trường học lại thành New-York (Nước) về một năm ấy cộng số tiền trữ-sức được 5.500.500 đồng Mỹ-kim, so với năm 1921 thì hơn được bốn mươi phần trăm mà so với năm 1920 thì hơn gấp đôi trước. Cái số tiền trữ-sức nhiều đến như thế, mà mỗi năm lại cứ nhiều hơn lên mãi, đủ biết cái khuynh hướng của học-trò đã ưa để dành nên lắm. Trong giáo-dục giới lại có người chủ-trương đặt hẳn một học-khoa để vào trong chương trình công khóa của nhà trường. Hiện thời đã có một vài trường thực-hành cái điều chủ trương ấy.

Lúc bé đi trường học, người ta đã tập quen cái tinh tiết-kiệm tích sức như thế, cho nên quốc dân người ta phần nhiều có cái tinh tốt ấy tiết-kiệm, tổng tiền trong nước không lấng phí, mà tiền trong nước dễ tập tành, thực nghiệp nhờ thế mà chấn-hưng, phú cực nhờ thế mà tăng tiến. Người ta nói cái nơi trường học là một cái xã-hội nhỏ dự-bị-đọa ra cái xã-hội ở sau này, thực phải.

VĂN UYỂN

Thơ họa

Họa bốn bài thơ của Uyên Phương nữ sĩ trong số báo 1783 ra ngày 4 Mars 1923. Vịnh bốn người kỹ nữ.

(Tiếp theo)

I. Vịnh Mạnh-tệ-quân nữ-sĩ

Đã tội tình gì lúc trẻ trai,
Cất làm ngọc trắng, lửa vàng mười.
Chồng không biết vợ, khi đăng bộ,
Vua nhận lầm tôi, lúc đến bài,
Lưu hợp ba năm gương liệt-nữ,
Kinh quyền mấy kẻ thọa tài gian.
Con may trang-oánh gươm không phụ,
Rồi chị em mình để được ai!

Mme Trần thuy-Tuyết

Lời nói riêng của Uyên Phương nữ sĩ

Thưa nữ sĩ,

Cái thu ngâm-ngải vốn là cái thú thanh cao, dưới ngọn đèn xanh, trước chồng quyển vàng, mượn nghiên bút làm vui, em cũng muốn theo đòi đuổi ngực kỳ. Ngặt vì vở lòng mới học, lời lẽ quê mùa, phần thưởng ka em nghĩ cũng chẳng có phần, song trong bọn chị em mình, thanh ông tài cán, hay hèn lẽ cũng nói điều, lời quê khỏi đến nước mưa cười cũng là nhân-nguyện! Em lại mong rằng đã có nữ-sĩ xướng lên cuộc thơ sách họa, thì chị em trong nữ-giới tacũng nên thu ông một vài. Mong rằng lời nói này sẽ động đến tai các bà chị cao minh tài học hơn em, cùng nhau ứng họa cho cuộc sách họa kia khỏi lãnh lục-điều, thì may lắm.

Trần-thụy Tuyết

Tại Hội khai-trí tiến-đức

Bài diễn-văn của ông Hội-trưởng

(*Tiếp theo*)

Nay tôi xin thuật qua về các việc đã khởi-xướng ra trong năm 1922.

Thứ nhất là cuộc Âu-tri v.v. Giáo dây nhỏ có các bảo quốc-văn ra cho các trẻ em ở các làng, để dạy cho chúng nó biết đọc biết viết, và biết qua những điều thường thức về đường luân-lý, về đường thực-nghiệp, về đường vệ-sinh, để sau này chúng nó thành người có học-thức, có đạo-đức, có nghề-nghiệp, có sức khỏe mạnh.

Ấy cũng việc của hội Khai-trí trong năm 1922 như thế.

Tôi xin nói rằng năm 1923 này, không những các công việc năm ngoái được thành công kết quả, mà lại khởi xướng ra được nhiều việc công ích khác nữa. Cái đó là nhờ cả các ngài hội-viên trong hội ta, mỗi người gia công giúp sức vào, thì lo gì cái chủ-nghĩa của hội không thực-hành được, cái mục-đích của hội không đạt tới được.

Tại Ai-lao

LUANG-PRABANG

Quan Khâm-sứ Ai-lao đi kinh lí

Quan Khâm-sứ Ai-lao sau khi đã cư-lưu tại Luang-Prabang trong 10 ngày thì nay mới khởi-hành về Vien-Linh ta sang Syrie — Đến chuyến tàu *Paul Lecat* này thì quan Binh sẽ cho 400 lính tập Annam sang Syrie để thay cho một toán trở về.

Chừng già cuối tháng này, lại có một chuyến nữa nước công bảy nhiêu người sang Syrie.

Bầu cử nghị-viên. — Việc bầu-*Hành hung.* — Một người đàn bà tên là Đỗ thị-Khang, tức Thị-Ba ở chung một nhà với tên Lại-huy-Một làm thợ may, một hôm vì chuyện bất bình, người đàn bà ấy chửi người láng giềng. Tên ấy nghe cho là chửi mình, liền lấy thanh cửi tọ-đánh bị thương Tòa án Trùng-trị ở Hai-phong phạt tên Lại-huy-Một 16 quan. Tòa Thượng-thẩm thăng phạt tên ấy Thi bằng Sơ-học — Nha Học-chính Sơ-đẳng bá-cáo cho các học-sinh ứng thi bằng Sơ-học biết rằng: Đơn xin thi bao giờ cũng phải đinh một tờ khai sinh, song các học sinh nên có ý đính vào đơn bản sao tờ khai sinh có chữ quan ký nhận, chớ đừng đính bản chính, vì nha Học-chính cần phải giữ các tờ khai sinh chữ không giả cho ai cả.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Nay tôi xin thuật qua về các việc đã khởi-xướng ra trong năm 1922.

Thứ nhất là cuộc Ấu-trĩ viên. Gần đây nhờ có các báo quốc-văn gia-công cổ động giúp cho hội, các ngài dù ở xa ở gần, chắc cũng đã nghe nói đến Ấu-trĩ-viên và biết mục-đích Ấu-trĩ viên là [illegible] bảo-thủ cho nòi-giống ta và chăm-chút cho con trẻ trong nước, truyền-bá phép vệ-sinh trong dân-gian, bắt đầu từ tuổi đồng-ấu trở lên, công-việc của Ấu-trĩ-viên còn nhiều nữa, vì không những chỉ một việc vệ-sinh, còn chủ việc giáo-dục nữa. Hiện nay mới bắt đầu thời hãy chuyên về đằng vệ-sinh trước nhất, rồi sau mỗi ngày một mở-mang mới lan dần đến các phương diện khác. Việc đó ích-lợi cho quốc-dân là đường nào, tôi không cần phải diễn-thuyết dài, các ngài cũng đã thừa rõ cả rồi. Tôi chỉ muốn nhân kỳ Đại hội-đồng đây, các ngài lại họp đông, xin các ngài khi về nhà lưu-tâm chú-ý đến việc công-ích ấy mà gia sức cổ-động cho đâu đâu cũng biết sự lợi-ích của ấu-trĩ-viên, và tỉnh nào nơi nào cũng lập ấu-trĩ-viên hết cả. Cứ tình-thế nước ta và trình độ dân ta bây giờ thời tôi tưởng không việc gì cần-cấp vì cũng không việc gì dễ làm như việc ấy. Vậy xin các ngài gắng sức cho.

Việc ấu-trĩ-viên này mới khởi-xướng ra tự tháng sáu tháng bảy dầy năm ngoái, do quan cai trị Marty và tôi bàn ra trước, các ngài trong hội đồng quản-trị ưng ý ngay, và tin ấy truyền bá ra ngoài, quốc-dân lấy làm hoan nghênh lắm. Chúng tôi bèn lập ra một hội-đồng riêng để coi về việc ấy, và mời quan nguyên Khâm-sứ Tissot là người rất có bụng với người Annam ta, đứng làm chủ. Từ bấy đến nay, không đầy mười tháng, cái phong-trào lập ấu-trĩ-viên đã lan khắp trong xã-hội, đủ biết rằng quốc dân ta vẫn sẵn có lòng ham về việc công ích. Hiện nay ở tỉnh Hà-đông tôi đã lập được ba bốn nơi, tỉnh Hưng-yên quan tuần Ông-năng-Quốc lập được ba bốn nơi, tỉnh Bắc-ninh quan huyện Hoàng-hữu-Đôn lập được một nơi trong hạt Yên-phong, còn các tỉnh Nam-định, Hải-dương, Phúc-yên, v. v. sắp sửa lập cả. Chắc rằng lúc mới đầu cũng chưa được hoàn toàn lắm, các dân làng cũng có chỗ chưa hiểu rõ và cách sắp đặt cũng còn nhiều điều khiếm-khuyết; như hiện nay định đặt một nơi ấu-trĩ-viên làm mẫu để tập các bảo-mẫu mà chưa kịp làm xong. Nhưng có mấy tháng trời mà cổ-động cho hiểu hết trong nước, đâu cũng biết đến tên ấu-trĩ-viên như thế, tưởng cũng đã là mau lắm. Cứ xem cái số các tiền quyên về ấu-trĩ-viên tự năm ngoái đến giờ được hơn 5000 đồng thì đủ biết.

Năm ngoái chúng tôi lại cổ-động một việc nữa, là việc làm một bộ tự điển tiếng An-nam. Việc này [illegible] thế nào, tôi cũng không cần phải nói. Nước ta có tiếng nói mà không hề có tự điển bao giờ. Bây giờ quốc-dân ta đã biết trân-trọng quốc-âm, ta phải nên kịp mà cóp nhặt lấy những tiếng nói trong nước, xưa nay chỉ truyền miệng, không ghi chép bao giờ, nên thường hay nói sai, càng ngày càng sai mãi đi, đến mất tích không biết đâu xét ở đâu. Bởi thế nên trước khi khởi công làm tự-điển phải điều-tra về tiếng nói trong nước, thứ nhất là những tiếng tục-ngữ phương-ngôn, là những tiếng có dùng trong dân gian mà không chép ở sách nào cả. Hiện chúng tôi đã gửi giấy đi các quan đầu tỉnh nhờ các ngài giúp cho việc điều-tra ấy, khi nào điều tra đã được nhiều, cóp nhặt đã được khá, bấy giờ mới khởi công làm tự-điển, vì những câu tục-ngữ phương-ngôn phải được đủ các lẽ những điển cố cho quốc-âm, những câu thì dù cho bộ tự-điển vậy.

Việc điều tra về quốc âm này cũng là một việc cần lắm, vì nếu không kịp mà nhặt lấy những tiếng nôm lối của ta, thì rồi mỗi ngày một mất dần đi hết. Ngay bây giờ đã mấy người thuộc hết tiếng An-nam.

Bởi ít người thuộc tiếng An-nam như thế cho nên mới truyền ra các câu nói hoài rằng tiếng An-nam nghèo. Muốn cho biết rằng nghèo hay giàu thì trước hết phải học, phải tập, phải nghiền ngẫm, phải tìm tòi. Xưa nay ai là người gia công học tiếng An-nam?

Nhân cái vấn đề quốc-dân ấy, năm ngoái chúng có lấy cái tư cách Hội ta là một Hội chủ việc khai-trí tiến-đức cho quốc dân, đệ trình quan Thống-sứ Bắc kỳ mấy khoản thỉnh-cầu về việc học, đại khái xin chính-phủ cho bậc tiểu-học dạy toàn bằng chữ quốc ngữ và thi tốt-nghiệp bằng chữ quốc-ngữ, chữ tây thì dạy phụ làm thứ tiếng ngoại-quốc mà thôi. Lời thỉnh cầu ấy đệ trình đã ba bốn tháng nay, chưa thấy trả lời, không biết chính-phủ xét ra làm sao. Về phần riêng tôi, tôi cũng đã thỉnh cầu như thế ở Hội-đồng Chính-phủ và ông Phạm-Quỳnh là tổng thư-ký của Hội ta cũng lấy tư-cách nhà làm báo cổ-động trong các báo tây đã mấy tháng nay, chắc thế nào cũng có thành-hiệu được ít nhiều.

Vấn-đề tiểu-học bằng quốc-ngữ này là quan hệ lắm, vì có dạy bằng tiếng An-nam thì sự học mới tuyên-bá ra rộng, sự giáo-dục trong nước mới phổ thông được mà giáo dục có phổ-thông thì dân trí mới chóng mở-mang. Và lại muốn cho tiếng An-nam mỗi ngày một thêm hay thêm rộng ra thì phải cho con trẻ trong nước học từ thuở nhỏ ở các trường công, và có học phải có thi, có chính-phủ công-nhận cho thì mới thành hiệu. Việc này hội ta trông mong ở Chính-phủ lắm lắm.

gia công giúp giập vào, thì lo gì cái chủ-nghĩa của hội không thực-hành được, cái mục-đích của hội không đạt tới được.

Edmon Corval chân-nhơn đến Huế

Edmon Corval chân-nhơn là một nhà triết-học cổ-phong đi truyền bá lẽ tự-nhiên của loài người đã từ Saigon đi bộ đến Huế chiều hôm 25 Avril, ngày 26 chân-nhơn đã đến ra mắt quan Khâm-sứ và đi thăm các quan chủ-sự các các công sở lớn; chân-nhơn đến đâu cũng được khoản tiếp rất tử-tế và các ngài thấy đều trọng đãi chân-nhơn và [illegible] phục là một nhà triết-học có cái tư-tưởng riêng rất là cao-thượng.

Hình-thể và phục-sức của chân-nhơn rất lạ thường, chân-nhơn diện mạo rất khôi-ngô, thân-thể cao lớn, tuổi chừng ngoại 40 mà trông dáng mạnh khỏe lắm, đầu để tóc dài xỏ quá vai, không đội mũ mà chỉ thắt một sợi dây da để ngăn tóc cho khỏi xủ xuống mắt, râu để mọc sum sê xanh-nghít che cả miệng-mồm, áo mặc không có cổ và cánh tay có một nửa, quần mặc đến đầu gối mà thôi, có bỏ vào trong quần, giữa lưng thắt một cái nịt bằng dây giọc, chân đi đôi dép bằng da, tay cầm cái gậy và một cái dù, mà dù ấy chỉ để che mưa thôi còn trời nắng thời đi [illegible]. Còn như ăn uống thời chỉ ăn quả cây và uống nước lã, không ăn thịt cá canh cơm và rượu trà như người thường.

Chân-nhơn đến Huế thường đi dạo chơi trong thành phố, có lắm người thiếu-niên được tiếp chuyện với chân-nhơn thời chân-nhơn cũng có nói ít nhiều về lẽ tự nhiên của tạo-hóa, nghe cũng lắm điều bổ-ích cho nhân-loại về sự vệ-sinh và dưỡng-tánh đạo-tình hay lắm. Chân-nhơn có cho những bức ảnh của chân-nhơn. Chân-nhơn đã đi du-lịch hoàn cầu đã trải qua 21 nước mới đến nước ta. Nghe đâu Chân-nhơn còn ở Huế để diễn-thuyết rồi sẽ ra Hanoi.

Hội-chợ Hà-nội

Nay mai một cuộc thi về một bức tranh quảng cáo về Hội-chợ Hà-nội.

Các nhà mỹ nghệ Đại pháp và các nhà họa-hoa An-nam [illegible] thuộc-địa [illegible] có thể dự cả.

Bức tranh ấy vẽ màu.

Kể cả chỗ để trang [illegible] bức tranh ấy phải dung [illegible] 12 về theo chiều ngang hay chiều dọc cũng được.

Ngoài các nét vẽ [illegible] phải có chữ như sau này:

FOIRE DE HANOI

[illegible] December 1923

Siège: Chambre de Commerce Hanoi

Những chữ ấy viết bằng chữ Pháp, Việt và chữ nho.

Cho để chữ phải phân-biệt rõ ràng [illegible] và phải làm sao [illegible] muốn dịch ra các thứ tiếng khác cũng tiện.

Các giải thưởng như sau này:

Giải nhất	150 đồng
Giải nhì	100 —
Giải ba	[illegible]

Một bức tranh lại phải thêm một câu cham-ngôn biên ở mặt sau. Lại phải đính thêm một cái phong bì giấy kín trong thì để giấy biên tên họ và chỗ ở của tác giả, và ở ngoài thì có viết câu cham-ngôn biên ở đằng sau bức tranh. Khi nào định nhất nhì xong, thì mới mở các phong-bì ấy ra.

Sẽ có một hội-đồng riêng để chấm các tranh thi và định nhất nhì.

Các bức tranh được thưởng sẽ thuộc về quyền sở hữu của Hội-đồng tổ-chức Hội-chợ được đem in ra.

Các bức tranh không trúng tuyển hạn trong hai tháng được đòi về.

Sau hạn ấy các bức tranh không có người đòi về sẽ hủy đi.

Các tranh thi phải gửi đến ông Hội-trưởng hội đồng tổ-chức Hội-chợ (Phòng Thương-mại Hanoi) trước buổi chiều hôm 20 Juin 1923 là cùng.

Các bức tranh đã dự thi lần trước cũng được đem đến dự thi.

3376

Quan Khâm-sứ Ai-lao sau khi đã cư-lưu tại Luang-Prabang trong 10 ngày thì nay mới khởi-hành về Vientiane, chừng mồng 7 Mai tới tới nơi. Trong khi đi kinh-lý tại Luang-Prabang [illegible] rất [illegible] là yên tĩnh mà mọi việc đều ổn hộ cả nhất là việc học-chính và việc y tế.

Cái tình hình chính-trị tốt nay thật là thỏa mãn nhất là ở khi bắt được tên tướng giặc Bacha trước kia có quấy nhiễu miền bắc Luang-Prabang không biết thế nào mà kể.

Việc giao [illegible] của quan [illegible] Chính-phủ bảo hộ với triều đình Ai-lao cùng các nhà có thế-lực trong xứ thì xem ra thân mật lắm.

Từ khi trị được bọn giặc Mèo đến giờ thì việc cày cấy lại được như cũ mà cái tiền thuế cũng thấy thêm ra.

Như vậy thì rất nên khen phục cái chính sách khôn khéo và quả quyết của quan cai trị. Lại chắc cũng là sự lao-cần của ngài và sự tận tâm của các quan [illegible] giúp việc ngài, có trong 2 năm trời mà được những điều kết quả hay ấy.

Tin Nam-kỳ

SAIGON

Cái nạn ô-tô — Một người chết, ba người bị thương

Ngày 22 Avril vừa rồi, hai vợ chồng M. Fra[illegible] cùng với hai vợ chồng M. Rubion đi xe ô tô sang Phnom-penh chơi. Xe chạy phăng phăng khi gần đến Kompong-Trabec thì cái bánh xe đằng sau bên phải tự nhiên long ra khiến cho xe nhảy đổ nhào bắn xa mấy thước. Bà Rubion và hai vợ chồng ông Fra[illegible] ngã lăn xuống đường, còn M. Rubion cầm máy thì bị xe đè lên mình, [illegible] và vỡ cả đầu đến nỗi óc lòi ra hai bên tai mà chết ngay lập tức.

Còn [illegible] gẫy một [illegible] xương [illegible] Rubion [illegible] trong mình và M Fra[illegible] cũng bị [illegible] trên mặt.

Mấy người [illegible] thấy [illegible] đến báo sở Se[illegible] [illegible] Saigon.

Cách hung tợn của người Mọi

Ngày 22 Avril [illegible] 7 giờ sáng một [illegible] quan [illegible] M. Fo[illegible] đi xe đạp về [illegible] Xuân-lộc [illegible] đi đường, [illegible] đưa tay [illegible] muốn hỏi gì, ông [illegible] bèn đạp thong [illegible] rồi xuống xe. Vừa dừng xe xong thì ông bị ngay mấy [illegible] gậy đập vào đầu mà ngã xuống. Mấy tên cướp liền [illegible] ra mà giật lấy [illegible]. Tuy máu chảy lênh láng mà ông cũng gượng đi được. Cứ như lời M. Fondacci đã khai thì mấy đứa ấy là người Mọi, hai đứa xông đến đánh vào đầu vào một, còn một đứa thì [illegible] túi bạc, rồi cả ba đứa cùng trốn mất.

VIỆC HANOI

Số báo nay có tờ phụ-trương

Giá bạc. — Kể từ ngày 1er Mai 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 $ 00.

Thị-giá quốc-trái. — Ngày 1er Mai 1923 - 3 %. 57.75. — 4 %. 1918 61,42. — 5 %. 1915 1916 75,60. — 5 %. 1920 88,95. — 6 %. 1920 89,45.

Quan Toàn-quyền Merlin tại Paris. — Điện-báo Havas ngày 30 Avril có báo rằng quan Thủ-tướng Poincaré đã tiếp quan Toàn-quyền Merlin.

Quan nguyên Toàn-quyền Klobukowski muốn ứng cử nghị-viên. — Báo *Presse Coloniale* có đăng rằng quan nguyên Toàn quyền Đông-pháp Klobukowski có ý muốn ứng-cử nghị-viên kỳ tới nay. Nghe đâu ngài sẽ ra một hạt ở phía Tây nam nước Pháp.

chuyển nên ước cũng bấy nhiêu người sang Syrie.

Bầu cử nghị-viên. — Việc bầu-cử nghị viên tư-vấn nay xong cả rồi, nhưng cái danh-sách các ông nghị [illegible] y, vì biên [illegible] phải xét lại việc bầu cử ở mấy hạt có người làm đơn khiếu nại. Có hạt thì khiếu nại về sự giật phiếu, mua phiếu, hạt thì tranh dành nhau đều nói sinh ra ẩu đả, hạt thì người ứng cử không hợp lệ luật, hạt thì mở phiếu trước giờ, hạt thì người ra ứng cử làm đại biểu môn bài mà môn bài không có, hoặc là lấy chậm, vân vân.

Vậy thì sau khi Hội-đồng phúc thẩm xét về các việc khiếu-nại ấy xong rồi, quan thống sứ mới duyệt y cái danh-sách các ông nghị của toàn kỳ được.

Cần người làm ảnh

Sở Chiếu bóng của phủ Toàn-quyền số 150, đường Grand Bouddha, Hà-nội, muốn dùng mấy người thợ ảnh thực khéo, biết in ảnh, sửa ảnh, và phóng đại. Ai muốn làm thì đến ngay lập tức.

Tiền công sẽ tùy sức định sau.

Ngạch quan lại. — M. Ng-đình-Chuẩn, nam Hồng-lô tự khanh, án-sát hạng nhì hưu-trí, nay được đặc cách thăng tuần-phủ hạng nhì đối hàm quang lộc tự khanh.

M. Vũ-ngọc Hoành, tuần phủ hạng nhì tỉnh Lạng-sơn nay bổ ra ngoại ngạch, và sung hội viên thực thụ tại tòa Thượng-thẩm thay M. Trần-văn-Thông đổi đi Nam-định.

Việc thuê những chuyến xe riêng — Kể từ ngày 12 Mai 1923 trở đi, ở các đường xe lửa nhà nước là ở Hanoi đi Nacham, Hanoi đi Bến-thủy, từ Tourane [illegible] đi Đông-hà, từ Saigon đi Mỹ-tho và từ Saigon đi Khánh-hòa thì việc thuê những chuyến xe lửa riêng sẽ theo như giá định ở sau này:

Những chuyến xe riêng ấy sẽ có đủ các hạng để cho các công sở hay là các tư gia thuê, nhưng sở xe-lửa sẽ tùy theo với cái số xe có thừa thì mới cho thuê.

Sở xe-lửa được giữ cái quyền định nên hay nào, nên cho thuê hay không nên cho thuê, hễ không cho thuê thì cũng phải nói vì cớ gì mà từ chối.

Giấy thuê những chuyến xe riêng phải gửi đến nhà ga khởi hành 48 giờ trước.

Giấy thuê xe cứ theo ngày giờ trước sau mà biên vào sổ cho kỹ càng có lệ biệt đãi hơn kém, chỉ trừ ra khi nào quan thủ hiến trong xứ có lấy chuyến xe riêng đi mà nên cho trước thì sở xe lửa sẽ cho đi trước chuyến xe của các tư gia thuê, mà các tư gia không được lấy lẽ ấy mà đòi hỏi gì cả.

Các hành khách bất cứ là bao nhiêu phải trả tiền ngồi và tiền chở ô-tô, xe ngựa, xe tay, ngựa, chó, đồ [illegible] theo như giá đã định, nhưng không bao giờ được trả kém cái số sau này:

Kể lượt đi thì mỗi kilomètre tính ra là 2 p. 00;

Cả đi lẫn về trong 48 giờ thì mỗi kilomètre tính ra là 3 p.

Kể lượt đi thì cái số thu tổng cộng tính ra là 50 p.;

Cả đi lẫn về trong 48 giờ thì cái số thu tổng cộng tính ra là 70 p.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc như sau này:

Đánh chị dâu. — Tên Ngô-v Khoa là học sinh, một hôm đến nhà chị dâu tên là Thị Phương thì chị giữ lại ăn cơm. Vì đứa đầy tớ làm chậm thì người chị dâu có chửi mắng. Tên Khoa ngờ là chị dâu chửi cạnh mình liền sinh sự đánh bị thương. Tòa-án Trừng-trị Hanoi phạt tên Khoa 50 quan về tội đánh chị dâu. Tòa Thượng-thẩm y án.

Cầm máy xe ô tô đi trái thể lệ. — Tên Phạm-v-Phúc một hôm cầm máy ô-tô đi qua đường Clémenceau không theo thể-lệ thành phố lại đi về phía tay trái đụng phải một người con gái Tây nhỏ là cô Guégan đương đi xe đạp bị ngã xuống đường bị thương, mà xe đạp hỏng mất ít nhiều. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt tên Phúc 50 quan án treo. Tòa Thượng-thẩm tăng phạt lên 100 quan không cho án treo.

láng giềng. Tên ấy nghĩ cho là chửi mình, liền lấy thanh củi [illegible] đánh bị thương. Tòa án Trừng-trị ở Hải-phong phạt tên Lại-huy-Mật 16 quan. Tòa Thượng-thẩm tăng phạt tên ấy lên 50 quan.

Ăn cắp chì không phải lừa đảo. — Tên Nguyễn bá-Hưng và tên Ng-bá Bảm hai bố con thuê làm đổ cho M. Frussemagne lấy của chủ 150 phiến đá đem chở ra Haiphong bán. Tòa án Trừng-trị Haiphong làm án vắng mặt phạt bố con tên ấy mỗi tên 2 tháng tù về tội lừa đảo. Tòa Thượng thẩm bác cái án ấy, phạt tên Hưng 2 tháng tù về tội ăn cắp đá và tha cho tên Bảm là con.

Việc ăn cắp 2366 đồng ở đường Cột-cờ. — Có một người đội Tây đương xem đá bóng ở bãi Cột-cờ. Tên Hanh ba đứa có tiếng trộm cắp xưa nay đứng bên cạnh biết rằng người đội Tây ấy trong túi có ví tiền, lập mưu đứng chung quanh che mắt để một thằng bé con [illegible] vào lấy túi lấy cái ví bạc ấy rồi đem nhau lên cạnh nhà thuốc súng [illegible] nhau. Về sau sở Mật thám cho người đi dò mãi mới bắt được đảng ăn cắp. Tòa án Trừng-trị phạt tên Lê-v-[illegible] tức Cu-con 1 năm tù, Ng-v-Hanh, Hồ-quang-Tạo, Hoàng-v-Y mỗi tên 2 năm tù về tội ăn cắp, tên Hoàng-v-Nguyên (bố tên Y) Hảo hồn-Hoán (phó-lý) và Đào-v-Kết (là cậu tên Cu-con) mỗi tên 1 tháng tù về tội chứa tiền ăn cắp. Tòa Thượng-thẩm phạt tên Cu con, tên Hanh tên Tạo tên Y, tên Nguyên, tên Hoán và tên Kết mỗi tên 1 năm tù và bắt tên Hanh và tên Tạo khi hết hạn tù mỗi tên phải biệt xứ trong 5 năm vì tên ấy tái phạm ăn cắp.

Y-khoa bác-sĩ Sarraillhé

5 Phố Thợ nhuộm — Giây nói số 395

Xét nghiệm thân mả, đờm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh tiên.

Bệnh đau dạ dầy, đau ruột.

Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải đằng thông-ngôn.

Ngày nào cũng xem bệnh từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa. Có đến thăm tận nhà.

2080

Ngạch Học-chính. — M. Bùi-văn-Cẩn giáo học hạng sáu được phép nghỉ dưỡng bệnh 21 ngày.

Sở Điện-báo. — Tại Hatan thuộc tỉnh Hà-tĩnh (Trung-kỳ) nay đặt ra một nhà điện-báo thứ hạng kể từ ngày 1er Mai 1923 các bưu kiện (colis postaux) được gửi đến 5 kilos là cùng.

Bắc-kỳ Bưu-chính Ái-hữu-hội — Hội Ái-hữu của tòa Bưu chính họp Đại hội đồng thường niên tối hôm thứ bảy 28 Avril hồi 2 giờ, có đông 16 các viên chức làm việc tại Hanoi và hai phái-viên của tòa Bưu-chính Haiphong cử lên dự Hội-đồng.

Các vấn-đề đã bàn kể ra như sau này:

1o Xét việc tài-chính năm 1922,

2o Xét sổ sách chi tiền,

3o Xét những các điều yêu-cầu của những ông hội-viên các tỉnh gửi về;

4o Xét các việc vặt, vân vân.

Khi bàn xong các công việc thì Đại-hội đồng bỏ phiếu kín bầu lại tòa Trị sự năm 1923.

Các ông trúng cử kể danh sau này:

MM. Lê-văn Huê, Chánh hội-trưởng;
Ng đình-Sinh, Phó-hội-trưởng;
Vương-khả-Lịch, Thủ-quĩ;
Trần-khắc-Minh, Thư-ký;
Trương-công-Dong, Hội-viên;
Phan-mạnh-Ta, —
Nguyễn văn-Lang, —
Nguyễn-văn-Tam, —
Giương-văn-Khanh, —

Ban kiểm soát tài-chính

MM. Ngô-quang-G.u, Hội-trưởng;
Nguyễn-duy-Thuận, Hội-viên;
Nguyễn-ngọc Hiến, —

Đúng 24 giờ rưỡi thì Đại-hội-đồng giải tán

H. B. K. B. C. A. H. lại cảo.

Trường học mở rộng thêm. — Trường Trương-minh-Sanh, vì số học-trò các lớp Sơ-đẳng mỗi ngày một đông, phải mở thêm một trường Sơ-đẳng nữa ở đường Quan Thánh số 38 Hanoi. Chương trình theo như trường nhà nước; thầy giáo có bằng cấp cả và dạy rất cẩn-thận. Đến 15 Mai này thì khai trường. Ông bà nào có con muốn cho đến học, xin lại nhà 38, đường Quan Thánh mà hỏi.

khai sinh có chữ quan ký nhận, chứ đừng đính bản chính, vì nha Học-chính cả phải giữ các bản khai sinh chứ không giả cho ai cả.

Ngạch thư-ký. — M. Ng. Dong-[illegible] thư-ký [illegible] sự ngạch Tòa-sứ thì nay thuộc quyền quan thống-sứ bổ dụng và đổi đi tòng sự tại tòa Đốc-lý Nam định.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố [illegible] Điếu nia hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9 ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3502

Việt-Nam-thanh-niên hội. — Hôm chủ-nhật mới rồi hồi 9 giờ tối ở hội-quán V. N. T. N. có hội-họp nói chuyện. Bài làm nói về « tính can-đảm » là của ông Cao-xuân-Huy. Ông Huy đã khéo diễn-tả đầu mục, nói này được cái tính can-đảm là cái nghị-lực của ý-muốn, vậy can-đảm có thể [illegible] hay, hay là dở [illegible] tùy theo cái mục-đích của sự hành động nghĩa là tùy theo cái lòng muốn khuynh hướng của mình. Nên có nhiều người đem lòng thật can-đảm ra mà làm việc xằng, và lại có nhiều người phí-dùng can-đảm làm những việc vô-ích như là cuộc chơi kình-địch với bò-mộng đủ » vân vân. Xưa đức Khổng-phu-tử đã nói: « Ta không khen những kẻ tạo-lợn chân tay không mà dám bắt hổ và lội qua sông ». Ông Cao xuân-Huy lại khéo phân bạch cái can-đảm nghĩa-khí (courage civique) là điều rất cần cho mọi người ta và nhất là cho người học-trò, vì người đi học phải có can-đảm nghĩa-khí thì mới kiên-tâm theo đuổi học-hành, không phải là chỉ mong thi cử đỗ-đạt, mà lại cốt có cái ý-nguyện như sau này: « Nước ta còn cần phải tiến hơn nhiều mới chiếm được cái địa-vị đúng trong thế-giới. — Phải có nhiều người trong nước học-hành thông-thái đạo đức quang minh thì nước ta mới tiến-hóa được. — Vậy chúng ta phải làm việc hết sức can-đảm kiên tâm để tới được kết quả ấy ». Chỉ có cách đó [illegible] thiếu-niên Annam ta có thể thừa-hưởng được những sự tốt-đẹp của những công nghiệp nước Pháp làm cho ta ngày nay theo cái chính-sách bảo-tâm tuần-tự khai-hóa xưa nay.

Trong khi bàn luận tiếp theo thì có nói rất thiết-tha tới cái cách can-đảm riêng mà người Annam ta bây giờ phải có. Nay ta phải có tập mà đánh đổ được cái tính nhút-nhát quá độ nó kết tập thành di truyền đã lâu và vì nguyên nhân tại xưa kia người mình bị áp-chế trong mấy thế-kỷ, và nay giờ ta phải biết mở lòng tin-cậy vui mừng mà nhận lấy cái văn-minh mới của Âu-Mỹ. Can đảm của ta nay [illegible] phải khuynh-hướng về chân-lý cứ đứng cho vững ở trong địa-vị chân-lý, không lo sợ một chút nào về sự có thể sinh ra tức-phiền. Khi trông thấy cái chân-lý mà bị kẻ muốn đánh đổ, khi thấy việc tốt-lành mà bị người vu-oan thì phải hết sức can-đảm binh vực, chớ đừng làm lơ mặc kẻ mà phạm một tội nhút-nhát hèn mạt. Khi ai hỏi ta điều gì thì ta phải suy nghĩ cẩn-thận cứ trả lời cho rõ ràng minh bạch theo như cái tâm ý của mình tưởng là chân lý, chớ đừng có cố ý nịnh-nọt, tìm cách trả lời theo ý người ta, tưởng thế là làm được cho người ta vui lòng. ... Đấy là những lúc thường ta có thể đem được cái can-đảm chân-chính của ta ra mà thi-hành.

Nhưng lại phải biết rằng: cái lòng thành thực can-đảm của ta không bao giờ bắt ta cách bỏ lễ-phép kính trọng đối với người tôn-trưởng, quan trên, các đứng thánh-hiền đời xưa, các bậc thông thái đời nay, mà trong khi giao-tiếp đối-đãi bỏ hết cả phép [illegible] lễ nghi. Sự thành thực can-đảm [illegible] có khác hẳn với cách ngạo-mạn hỗn-hào, tự đắc tự-phụ không biết toàn theo vì nể những người có quyền đốc-suất.

Kỳ sau sẽ nói chuyện về sự « cãi-nhau về lời nói » là tối hôm chủ nhật 13 Mai ông Nguyễn-duy-Bính sẽ giảng trước.

V. N. T. N. lại cảo

(Xem trang thứ ba, cột thứ [illegible])

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT NAM

[illegible]

BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — [illegible] Hanoi

Ngạch khán hộ. — Các nam nữ khán-hộ ở nhà thương Annam có tên sau này vì bất lực đều phải bãi dịch

Ng-văn-Dương, Đỗ thị-Giệp, Đỗ-thị-Bang, Ng-thị-Khiêm

Đánh mất. — M. Poone-vung thông là Khách Quảng-đông ở hàng [illegible]

Giấy bạc giả. — Sở Mật thám vừa bắt được tên Trần-bá-Truy và Ng-văn-Hoan đem lưu hành những giấy bạc giả

Xe đụng nhau. — Sáng chủ nhật ở đường Belgique có một cái xe bò đụng phải một cái xe tay, [illegible] cả [illegible] xe và mui xe cũng rách.

Đến tối 18 lại phát hỏa ở nhà M. Đề lại cũng gần [illegible], ngọn lửa vừa bốc lên to, người [illegible] biết trì hô lên, dân phố kéo lại chữa tắt được ngay.

Đến tối 23 lại phát hỏa ở chuồng gà [illegible] M. Nguyễn lọc-sư cũng lửa vừa bốc to thì dân phố [illegible] chạy lại chữa tắt ngay.

Mọi người trong phố lấy làm sợ, cho là đồng [illegible] rủ nhau đóng tiền làm

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Cuộc hoan nghênh đội Tuần dương hạm. — Nhân dịp có hai chiếc tuần dương hạm của nước Pháp đến đinh trú tại thầy phận

Ta nên chú ý!

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rồi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy

CHẾ-TẠO [illegible]

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Cần thợ, thợ nào cũng có ban từ tám giờ sáng.

HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN

Độ này tiết giời thất thường có nhiều người ốm!

[illegible] CACHETS ANTIGRIPPE [illegible]

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS số 54, phố Tràng-tiền, Hanoi

[illegible] Đào có trình Cẩm rằng trưa hôm qua đi từ nhà ra Ngõ-gạch đánh mất một cái đồng hồ kèn dây vàng giá 109 p.

MUỐN BÁN

Có hai cái máy trục-nước lá quạt (pompes centrifuges) mới nguyên, một cái ... 1500, một cái trục được 500 ... ng một giờ ... bằng thước, có để bằng ... máy động-cơ chạy điện cũng được.

Muốn dùng động-cơ ba dầu hoặc ... điện liền (moteur triphasé ou continu) cũng được.

Hỏi tại Công-ty Điện-khí Đông-pháp Hà-nội.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội kỷ niệm bà thánh Jeanne d'Arc — Hội-đồng khánh-hạ đã định xong chương-trình ngày hội như sau này:

12 Mai — 8 giờ — Bắn súng đại bác — 21 giờ rước đèn.

13 Mai — Kéo cờ ... trường Amiral Pottier và nhà hát.

... giờ 30 — ... bắn súng đại-bác — 7 ... diễn binh (cả các đội-quân ở Kiến-an cũng sang dự).

8 giờ 30 — Làm lễ tại nhà thờ.

Từ 15 giờ đến 18 giờ — Hội thể-thao ở chỗ sông Bonnal mới lấp.

20 giờ — Thổi kèn tại vườn hoa nhà hát.

Từ 21 đến 22 giờ — Chiếu bóng ở giữa trời, tại khu đất mới lấp trên sông Bonnal. Đốt đèn ở cửa tòa Đốc-lý và nhà hát tây.

Số tiền chi tiêu về hội ... là 9.000 đồng.

Ông nghị viên Outrey tại Haiphong. — Ông nghị-viên Outrey xứ Nam-kỳ và phu nhân đã tới Haiphong ... thứ bảy. Sáng chủ-nhật, quan quyền Đốc-lý Paquin có thết tiệc mừng tại tòa Đốc-lý. Buổi tối ông hội trưởng phòng Thương-mại cũng thết tiệc.

Sáng thứ hai, ông nghị Outrey có đi thăm mấy nhà máy ở Haiphong, ... đến 10 giờ ...

Sáng ... này ngài đã cùng với phu nhân xuống tàu Songbo đi Hongkong về Hương-cảng để rồi đáp tàu Andre-Lebon về thẳng Pháp.

Vườn bách-thú Lạch-tray chết mất một con cọp. — Vườn bách-thú Lạch-tray ngày hôm qua chết mất một con cọp cái là con ở Pho-ba-chê đem về đã mấy tháng nay. Không rõ nó chết vì cớ gì, có người nói là tại con cọp khác cắn bị thương, cũng có người ngờ là có đứa với thuốc độc cho nó ăn.

Ô TÔ « FORD » MUỐN BÁN

[illegible] ... touring ... pneus ... 750$00.

Un chassis ... magneto ... 180$00.

Hỏi tại số ... đường Belgique

2880 — Haiphong

Cuộc đua ngựa. — Đến ngày chủ-nhật 8 Mai, hồi 2 giờ rưỡi sẽ có cuộc đua ngựa phụ nữ. Chương-trình như sau này:

Giải Nhà-quê. — Chạy 1200 m. Nhất được 20 p; nhì được 10 p. và nếu có 5 ngựa chạy thì ba được 5 p.

Giải Sacric. — Chạy 1200 m. Nhất được 100 p; nhì 20 p; và nếu có 5 ngựa chạy thì giải ba được lấy tiền đăng về.

Giải Tonkin. — Chạy 2000 m. Nhất được 100 p; nhì 20 p; và nếu có 5 ngựa chạy thì giải ba được lấy tiền đăng về.

Giải Commerce. — Chạy 1800 m. Nhất được 100 p; nhì được 20 p; và nếu có 5 ngựa chạy thì giải ba được lấy tiền đăng về.

Giấy bạc Trung-hoa. — Một người mại thâm Annam là Ng-văn Nhã ngày 28 vừa rồi bắt được một cái giấy bạc Trung-hoa tại ở trước cửa ... ga Haiphong.

BA-ĐỒNG

Ấu-trĩ-viên làng Xuân-tảo. — Ngày thứ bảy vừa rồi, quan phủ Hoài-đức Ng bá-Tiệp có về thăm Ấu-trĩ-viên và nhà Hộ-sinh làng Xuân-tảo. Ngài nói là khi ngài ở phủ Quốc-oai có xem báo Trung-Bắc thấy nói về các công-cuộc cải-lương của làng Xuân-tảo đến có thành-hiệu thì ngài rất lấy làm mừng. Nay ngài mới đổi về đây, trước nhất đến thăm làng Xuân-tảo để xem những công cuộc cải-lương ấy có thực-hành được thì ngài sẽ xin hết lòng mà trông nom giúp đỡ cho. Hôm ấy dân làng Xuân-tảo nghênh-tiếp một cách rất long-trọng.

Bản-quán có lời mừng cho công-cuộc cải lương của làng Xuân tảo.

VĨNH-YÊN

Bầu cử nghị viên. — Bản quán tiếp được bài sau này:

Việc bầu-cử nghị-viên Thứ-dân và thương-mại ở tỉnh Vĩnh-yên tới năm nay rất là êm-ái, không thấy những chuyện tranh danh kịch liệt phải dùng đến sổ-ư như khóa trước là vì khu nào cũng chỉ ứng cử cũng kheo ... xếp chỉ có một người ra mà thôi.

Cái số phiếu của mỗi người được ... như sau này:

Dân nghị-viên

Khu thứ nhất. (Huyện Tam-dương, Yên-lạc và Bình-xuyên)

Chỉ có một mình M. Nguyễn hữu-Cự ứng cử

Số người có tên đi bầu	382
Số người đến bầu	328
M. Ng-hữu Cự được	178 phiếu
bỏ trắng	151 —

Khu thứ nhì. (Huyện Lập-thạch và phủ Vĩnh tường)

Chỉ có một mình M. Ng-hữu-Tiệp ứng cử

Số người có tên đi bầu	[illegible]
Số người đến bầu	132
M. Ng-hữu-Tiệp được	[illegible] phiếu
Mme Vve Laumonier	[illegible]
Bỏ trắng	[illegible]

Thương-mại nghị-viên

[illegible] ... viên mà ... MM. Kim ... v-Nạo và K... trúng ...

Số người có tên ...	[illegible]
Số người đến ...	178
MM. ... v-Nạo ... Kinh-g ...	[illegible]
bỏ trắng	146

B... cũng đều ... cử ... xin ... thực ...

M. ... 20

Bổ đi nơi khác. — ... huy-hoàng giáo ... trường Phúc-Việt Bắc ... nay được bổ về dạy trường Trà-chiêu cũng là một trường kiêm-bị thuộc về Phủ-lý. Ông chánh về ... người học-đạt và có hiệu, khi mấy năm xưa, khi còn học trường Bảo-hộ Hà ... thành đã từng tỏ ra tấm lòng nghĩa hiệp đối với đồng-bào anh em ai cũng yêu ... chốn ... lòng đến nay cũng còn lắm người khen: gọi Tình ông rất bằng, không chịu theo thế tục, cho nên thực-giả thời mới biết ông là người thật tốt. Nay ông đổi đi, bằng-bối nhiều người nhớ ông, mà học trò lớp ông đều mến tiếc cả! Về phần bỉ-nhân đối với ông vốn người đồng-quận cảm-tình đã lâu, khi tiễn ông đăng trình, xin chúc ông được mọi sự tốt và mong lại có ngày đồng sự cùng ông.

Trịnh-đình-Rư

BẮC-GIANG

Ngạch trợ-giáo. — Các viên trợ giáo tập sự có tên sau này tòng sự tại Bắc-giang đều được thăng trợ giáo thực thụ hạng tám.

MM. Ng-quang Thanh, Ng-ngọc-Lâm, Triệu-hữu-Thành, Đoàn-đình-Tuấn, Quản-văn Xuân, Võ v-Khê.

Cháy mất. — Hồi 12 giờ trưa hôm chủ nhật 15 Avril mới rồi, nhà ông Đoàn-như-Chương, cửa phái huyện Yên dũng phát hỏa, ngọn lửa bốc lên to, cháy mất cái nhà to, ba gian bai chẻ. Bao nhiêu đồ đạc, quần áo chạy được cả, cũng nhờ hôm đó là ngày ban nghỉ-việc, thầy-bồ làng huyện đến đông đủ cả huyện ly thấy vậy đến kéo nhau vào mà người khuân cái nọ, kẻ dọn cái kia, lấy ra được hết. Thiệt hại độ 5, 6 chục bạc. Gia chủ ... đêm còn ... nhiều và ... đến ... nhà bên cạnh.

cho là đông, rủ nhau đóng tiền làm lễ ... cho yên, chẳng ngờ tối 24 trong ... làng lễ, ngoài lên chợ với nhà ... may lửa đâu lại bốc ra đùng làng, tiếng kêu inh ỏi. Vội vàng ai nấy bỏ cả lễ ... mà đi cứu hỏa, rập tắt ngay được.

Ba lần cháy sau chưa thiệt hại gì mấy.

Ôi! Nam thay! Chưa đầy ... tháng, trong phố ... có ngót hai chục nóc nhà đã bị cháy bốn lần rồi! Chẳng hẳn có quân thù dữ nào dùng cái thủ đoạn đốt nhà hòi của như mấy nơi khác đó thôi. Ta cứ suy thế này thì biết, mấy lần cháy cũng có mùi dẻ khét cả mà lần cháy thứ tư người ta bắt được cái cuống dẻ ở trong có mấy cái điếm giấy ở mái lên chợ thì đủ rõ tang chứng, ta đừng đổ cho thần thánh làm hại ta mà phải tội. Cuộn dẻ ấy đã đưa trình quan sở-tại rồi.

... rằng quan cho do thám ra được quân ... ác ấy, để trừng trị chúng ... những tiếc lương và thiết tưởng dân thành phố ... đây ở ... nhà ... cả cũng nên dùng lửa ... thật cẩn thận lắm mới được ... thay!

Nẹc s... ... cáo.

... bài ... tôi viết bài này vừa ... 1 giờ hôm nay ... M lục-sự ... phát hỏa ở sau nhà bếp ... được ngay.

THÁI-BÌNH

Lời cảm ơn. — Thưa các ngài, ... Avril mới rồi là ngày bầu cử Tư-vấn nghị-viên, tôi có ra ứng cử đại-biểu thương mại hạt Thái-bình. Tuy là buổi nhất sơ mà cũng được các ngài trong thương giới bỏ phiếu bầu cho được trúng cử ngay lần đầu, thực là hân hạnh cho tôi lắm, vậy xin có lời trân trọng cảm tạ cái ... tình của các ngài vô cùng.

Nay kính tạ,

Nguyễn-văn-Đính

VIỆC KINH-ĐÔ

Sự dở ... dị-đoan. — Hôm trước ... Avril ... có người trộm ... một đứa bé con mới đẻ, ... đem bỏ giữa chợ ... Ngoài ... lượm ... đó ... bỏ ... con đẻ ... chỉ ... rồi ... chung ... đi ra ... một ... đưa bé ấy bỏ ... bồng ... người ... kiếm một ... rồi ... Quan sở ... đưa con bé ấy vào ... một ... cả ... lấy có một bao bạc mà thôi. Vậy kia bán đứa bé ấy xong thời trong nhà ấy, ... là nhà đã đẻ con ra mà phải mua ... đó. Sự này nghe thật huyễn-hoặc, sao lại ra mới hiểu là duyên ... nguyên như ấy có người đàn ... con đã ... mà nuôi không được, vậy ... ấy ... sinh được đứa con ra ... sinh ra thời có người khoét ... bồng nó mà lớn ra, rồi đem bỏ ... chợ ... có người khác đến ... lấy rồi bồng đi vào trong làng xóm, đi ngay qua trước các nơi nghè miếu và ngã tư ngã ba rồi lại ... nó trở lại ngõ ngoài chợ; một hồi lại có người đến bồng trộm nó đi dấu một đêm vào trong cái bị của kẻ ăn mày rồi lại đem bán lại cho mẹ nó. Ấy là thổ nghĩa đứa bé ấy đã bị lắm tai nạn mà sống sót lại, nếu có làm như thế thời mới trông mong nuôi được, mà sự mê-tín ấy là nơi theo các lề thói đã di truyền lại từ xưa mà đã có hiệu-nghiệm, nên nay người tin chuộng một cách thành thực như thế nghĩ cũng huyễn-hoặc thay! đã thế mà thằng bé ấy lại phải bán đi lắm cửa là cửa phật cửa thánh, tốn biết bao nhiêu tiền của nữa mới được, vì rằng bán cho phật thánh thời phải chịu tiền phí tổn để làm tờ khoán-kết cho nó thời mới vững vàng. — Ôi lòng cha mẹ thương con thật là vô-số bất chi, nhưng sao ... bỏ điều thực-hành là sự vệ-sinh và điều dưỡng cho hiệp phương-pháp thời lại không tin, mà lại tin những thói dị-đoan huyễn hoặc như thật đáng khinh bỉ thay!

... Pháp đến đình trú tại thủy phận Trung-kỳ, chánh-phủ đã tổ chức sự nghênh tiếp hạm đội ấy, cứ theo các tin tức của bản-quán mới được biết, như sau này:

Ngày 28 Avril, có một chuyến xe lửa riêng khởi hành tại trước tòa Đốc-lý 16 giờ 40 ra đến Huế 19 giờ 48 phút, để đưa các quan phái-bộ ở Huế vào yết kiến quan Thủy-sư Đô-thống và các quan thủy-sư phái-bộ ra Kinh đô.

Ngày 29 Avril, có một chuyến xe lửa riêng khởi hành tại bến hãng ... 8 giờ 20, ra đến Huế 11 giờ 26, để đưa 200 thủy binh ra Kinh-đô. — Đến tối lại có một chuyến xe lửa riêng khởi hành tại ga Huế 21 giờ, vào đến Hàn 23 giờ 57, để đưa các thủy binh về chiến hạm.

Ngày 30 Avril, cũng có hai chuyến xe lửa riêng chạy từ Hàn ra Huế, cái hành trình khứ hồi cũng giống như hai chuyến xe ngày 29, để đưa 200 thủy binh khác đi Kinh-đô và trở về chiến hạm.

Sáng ngày 1er Mai đức Hoàng-thượng ... lên Tôn-cung vào cửa Hàn ngự lãm ... chiếc thuyền ấy. Nhưng vì Thánh-thể vi hòa, cho nên chỉ ... vào xem mà thôi. Các quan thủy sư phái bộ cũng cùng trở vào Hàn theo chuyến xe ấy. Hành trình chuyến xe lửa riêng đã dự định làm hai bản: bản thứ nhất khởi hành tự ga Huế 8 giờ 45, vào đến Hàn 11 giờ 33, bản thứ nhì khởi hành tự ga Huế 9 giờ 17 vào đến Hàn 12 giờ 1 phút.

Trong mấy hôm ấy tại Kinh đô có mở tiệc khoản đãi các quan thủy-sư phái-bộ và các thủy-binh.

Trong mấy hôm có hạm đội đình trú tại đây, tòa Đốc lý các thân hào người Pháp và phòng Thương-mại Canh nông đều có thết tiệc khoản đãi các quan phái-bộ và các thủy binh.

Thời tiết. — Trong tháng ba trời thường nay mưa ... nhiều trận cũng ... mát mẻ dễ chịu và cây cỏ hoa màu có bề sanh sắc tốt tươi lắm.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean Dupuis ... Hanoi

Hiệu ... từ năm 1889 ... được 31 năm ... các thứ ... hàng ... giúp ... Nhà nước.

Hàng tốt ... hiệu ... đông khách.

Có cả ... nhà ... xin mời chiếu cố.

MẬU THỊNH kính cáo

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng ... bạch của bản-hiệu ... khác, ... làm ra không đổi được, ... bản hiệu. Vậy ... kính trình các quí-khách ... tin các ... đã ... bản hiệu thì xin chấn ...

« Nhà Bán thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. Montès,

54 Rue Paul Bert, Hanoi

... mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều đến đâu; và những bệnh này lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!
Nên chú ý, thì làm thế nào?
Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc:

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa; **vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.**

... thần-hiệu đến ... chữa bệnh ... kinh ...

... Hiệu Bào chế F. ...ASSAGNE ..., phố Paul-Bert ... cửa hiệu ... sáng

2067

Hiệu ÍCH-KÝ

Ở Hanoi phố hàng Giấy, số 58

Mở đã hơn 20 năm, bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ quốc ngữ, các thứ chuyện ta, giấy tây 8, 4, 5 cân, ngòi bút, mực bột, quản bút ba đầu đen, bút chì, sổ bá-tám, bìa ngũ sắc, giấy vẽ, sổ croquis, tẩy đầu bò, vân vân.

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà đâu cũng biết.

2064

Công ty điện khí Đông pháp

Cây cối ở gần các giây cái dẫn điện vào các nhà nếu cắt không được cẩn thận, gây nên lắm sự bất tiện mà trong những lúc có cơn dông làm cho chạy ... chi hay đứt giây điện như trong cơn dông ngày 16 mới rồi, mà trong lúc ấy đến khi sửa lại đường điện, ngộ ai vô ý đụng phải giây điện có thể gây nên lắm sự rủi-ro.

Vậy ông Chánh Giám-đốc công-ty điện-khí xin có lời công-bố mọi lẽ để các nhà mua điện biết.

Xin các ngài cho xén ngay cây-cối, khiến cho từ giây điện cho đến cành cây phải cách ít ra là một thước.

Các ngài mua điện muốn nhờ Công ty làm giúm việc ấy cũng được.

2050

CỨ MỖI NGÀY lại uống MỘT VIÊN THUỐC HƯỜN CỦA ÔNG Lương-y DEHAUT uống trước khi dùng cơm, thì CHẮC ĐĂNG KHỎE MẠNH LUÔN

Muốn cho khỏi bệnh tê bại, đau xương, xin chư tôn mua thuốc ở hiệu Từ ngọc Liên số nhà 116, phố Principale ở Đáp cầu mà uống, không những được chóng khỏi bệnh, mà được-lực lại rất bổ, ở đây có bán cả thuốc trị bệnh tình rất hay, đã chữa được nhiều người bị bệnh lâu năm đều khỏi.

Chữa bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu gan cá thu viên

Thường thường ... dầu gan cá thu ... vào mồm thấy ... cho nên ... không ... đang ... [illegible]

Do Võ Phương Lê tặng Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Lương-y DERAUT

uống trước khi dùng cơm,
thì CHẮC ĐẶNG KHỎE MẠNH LUÔN
các ngừa ngừa các chứng bịnh nguy hiểm, bổ
thêm sức mạnh, làm cho máu được
NHỨT ĐỊNH KHÔNG THIẾU
NĂNG LỰC, KHÔNG MẤT
KHÔNG THỨ THỜI
DERAUT

Đồng-hồ treo và để

MÁY ĐỨC CỰC TỐT
BẢO HÀNH 10 NĂM

Mỗi cái 15$00

TỔNG-XUÂN-TẠI

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bịnh trên đó kẻ có chứng sau này nhức cả thịt máu ra là bởi tại máu sấu. Thuốc bổ tỳ thường có những lại nhiều tố, mà lạc tố nó gây ra chứng bịnh nói trên thuộc về máu, có nhiều vị. Vậy muốn chữa cho dứt nọc xin dùng thứ thuốc:

Dépuratif Richelet

mà các lương-y Thoàn-gia đều có gởi-chân là mạnh lắm hết. Dùng thuốc nầy thì chẳng bao lâu mà tỏ rõ ra sự công-hiệu.

Thuốc nầy có bán tại [illegible]

NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26
(Près du pont Doumer, sur la Digue)
HANOI

Bán biểu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và bán cả bàn ghế, tủ bằng lim, bằng gụ. Lại có nhận cả đóng các thứ đồ đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

2021

SPORTSMEN!!

Vous trouverez ces

RAQUETTES EXTRA SAIDA

BALLES DENIS BUSSEY

et accessoires

Chez Societe «QUẢNG-HƯNG-LONG»

N°79 Rue des Paniers, Hanoi

1974

CỬA HÀNG
GUIGNEAUD FRERES
BORDEAUX HANOI HAIPHONG

Hiệu buôn bán đứng đắn thật-thà — Hiệu mở ra ở từ Mắc kỳ từ năm 1890

華 PAO-VA 寶

Phố Hàng Bồ

Hiệu PAO-VA
Phố Hàng Bồ số nhà 28 Hanoi

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Thuốc DÉPURATIF SENSAL

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

Số 128

TỤC TÁI SINH-DUYÊN

(Bữa nay công-tiếp theo sự-tích Mạnh lệ quân, cảm Hương-diệp phu nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nói xong nghành ại bảo *Ngũ-xương* rằng :

— Tuổi, cho nhà ngươi lui ra nhà ngoài mà ăn cơm nóng rượu, rồi sáng mai ta sẽ gởi một phong thư

Ngũ-xương vâng mệnh lui ra. *Triệu-lân* trở phong thư của *Mạnh-gia-linh* tướng công mà bảo *Triệu-phượng* rằng :

— Nay là bảy giờ ta đem bức thư nầy sang nói chuyện với *Nguyên* tướng-công.

Triệu phượng khen phải, sáng hôm sau, hai quốc-cữu viết thư giao cho *Ngũ-xương* đi để phúc đáp *Mạnh gia-linh*, rồi chỉ-thị mỗi áo, sắp đi bái yết *Nguyên* tướng-công thì bỗng nghe báo có *Nguyên* tướng-công đến.

Hai quốc-cữu giật mình kinh-sợ, ngờ là cơ mưu đã tiết-lộ ra ngoài, hai anh em ngẫn mặt nhìn nhau, chưa kịp ra đón thì *Nguyên* tướng-công đã vào tới nơi. Hai quốc-cữu vội vàng ra chào chưa kịp nói ngỏi thì *Nguyên* tướng-công lức khắc ngồi ngay ra mà rằng :

Triệu phượng nói

— Tại đâm bậm tướng-công, chẳng hay có việc chi hôm nay tướng công lại triều sớm như vậy ?

Nguyên tướng-công nghành nhìn bốn mặt, thấy vắng vẻ không ai, mới thở dài mà bảo rằng :

— Năm xưa thượng-hoàng phong cho nhà Hoàng-phủ là *Trung-hiếu-vương*, bấy lâu vẫn giữ trọn được hai chữ « *Trung-hiếu* », không biết vì đâu oan-nghiệt, mà nhà *Hoàng-phủ* bỗng mang uổng hồ-lang. Một tay *Phi-giao*, gây ra bao nhiêu sự độc-ác. Giá nay cỗ lòng kiên-nhẫn, theo gương *Địch-nhân-kiệt* thuở trước, họa may có bề-cứu cho nước nhà được phần nào chăng. Đợi khi thượng hoàng về triều rồi, giá nầy xin dập đầu ở trước thềm vàng, mới tỏ giải tỏ lẽm lòng trung-thành; hai là để được theo quan *Lương* thừa-tướng về nơi chín suối. Nay cho mai đợi, không thấy thượng-hoàng, ruột đứt lòng đau khôn cầm nước mắt. Tôi vẫn tưởng hai quốc-cữu nầy đâu còn xanh tuổi còn trẻ, không nghĩ chi đến việc nước, đêm qua bỗng thấy *bộ-man an-quốc* đem [illegible] sai quốc-cữu thuật chuyện tôi nghe. Khiến [illegible] thấy biết tỏ tới thế, so được. Chẳng thà liều thân chịu chết, chứ giả như quyết không hàng giặc lại chịu phụ tập *Bộ man an-quốc* lên ngôi trời.

Nói xong, liền đứng phắt ngay dậy. Hai quốc-cữu vội nắm lấy áo mà thưa rằng :

— *Nguyên* tướng công ơi ! Ngày nay đảng phản nghịch vây cánh rất nhiều, tự khi hai anh em chúng tôi tiến Kinh, ruột rối như mớ bòng-bong, chỉ đành ngồi bó tay mà không nghĩ mưu kế chi cho được. Trong mấy năm trời ngày dài đằng-đẵng, tưởng chừng như mấy mươi năm. Hai anh em tôi tóc đã điểm hoa dâm, luống những cùng nhau thổ-than khóc-lóc. May sao lòng trời dun-dủi, bỗng có con chim quạ đem thư của thân-mẫu tôi ở trong con, ra. Vậy chúng tôi theo kế thân-mẫu tôi mà xui *Bộ man an-quốc* nói với tướng-công đó. Chúng tôi vẫn biết là tướng-công không thuận, định sang giết tôi gọi đầu, nhưng lợ sự tiết-lộ cơ mưu thì tất có tai-vạ. Cũ theo kế thân-mẫu tôi thì trước nhất giết được một *Bộ man an quốc* là đứa vũ-phu, ta muốn bổ lúc nào cũng dễ. Hẫn đã thụ ân [illegible] mà được tạm lập làm giám quốc [illegible] không dám phạm đến tam cung và phải bảo toàn cho gia-quyến họ *Hùng* vậy. Và *Hán-vương* và *Triệu-vương* đem quân tới đây, liệu không có người nội-ứng, cũng vị tất đã phá vỡ. Thế thì chúng tôi giả-cách vào đảng với hẫn, để đợi khi trường huyện tới đem quân về tới đây thì làm nội ứng, bấy giờ đại-sự tất thành.

Nguyên tướng-công nói

Giả-sử khi *Hán-vương* và *Triệu-vương* đem quân tới đây, mà thượng-hoàng chưa về, *Bộ-man an-quốc* đang làm giám quốc, thái-hậu còn lấy lẽ gì mà cho thiên-tử phục-vị được. Tôi chắc bấy giờ cứ theo thứ-tự mà lập thì lại phải lập đến *Hán-vương*.

Triệu phượng nhìn *Triệu-lân* mà nói rằng

— Tướng công trung-thành như thế thì thực là ít có ! Vậy chúng ta nên giải tỏ chân tình để tướng-công khỏi ngại ngờ.

Triệu lân mới *Nguyên* tướng-công ngồi rõ, đến gần trước mặt mà thưa rằng :

— *Nguyên* tướng-công ơi ! Tướng-công chế nhà *Hoàng-phủ* tôi không giữ trọn được trung, hiếu, nhưng thiết tưởng cái nỗi khổ tâm của anh em chúng tôi thì thật chưa mấy người biết rõ.

Nói xong, liền rỉ tai thuật rõ việc khi trước đem được hoàng tử ở trong trong cung ra, biện nay hoàng tử đã gần lên 7 tuổi.

Triệu-lân nói chưa dứt lời thì *Nguyên* tướng công có ý kinh-ngạc, vội cầm lấy tay mà bảo rằng :

— Quốc-cữu ơi ! Nếu vậy thì quốc-cữu là người, hay là thần giáng-sinh để giúp nước đó ! Lão phu đây dẫu lòng không quên nước, nhưng chỉ ngồi một chỗ để than dài thở vẫn, phỏng có bỗ-ích tỷ gì, còn như cái việc của quốc-cữu đã làm, mới thật là công-thần đệ-nhất. Việc ấy, chẳng những bảo-toàn cho nhà cho nước, mà lão-phu đây cũng được chút thơm lây. Lão-phu chưa biết lấy gì báo-đáp cái công trời bể ấy, chỉ xin sụp lạy một lạy để tỏ chút lòng kính phục vậy.

Nguyên tướng-công nói xong, liền quỳ xuống đất. Hai quốc cữu cũng đều lụp cụp xuống, cùng sụp xuống lạy, và mời *Nguyên* tướng-công ngồi để nói chuyện.

Nguyên tướng-công nói :

— Hai quốc cữu ơi ! Xin hai quốc-cữu cho tôi được yết-kiến hoàng-tử một chút.

Hai quốc-cữu nói :

— Từ khi làm hoàng tử ra để cứu-phụ tôi xem mặt đến giờ, chưa hề cho đi khỏi cửa. Nay tướng-công muốn xem một thì âu là để chúng tôi lại xin đem ra.

Triệu-lân đứng dậy đi vào trong cung phò-mã để tìm *Bảo-mẫu*. Khi vào tới nơi, trông thấy *Gia-tường* công chúa đương ở trước thềm, vẫn còn nước mắt chảy quanh, có ý buồn bã. *Gia tường* công-chúa trông thấy *Triệu-lân* đến, liền quay trở vào trong cung.

Bảo mẫu sẽ kẻ lể sự-tình cho *Triệu lân* nghe và bảo rằng :

— Trong mấy hôm nay, công-chúa chỉ những lo công phiền, phẫn thì thương thái-hậu, phẫn thì nhớ *Manh* vương-phi, nay nghe tin *Nguyên* tướng-công đến, chắc là trong triều lại có biến-cố gì đây, mới lên ra phía sau thư-phòng để nghe trộm, nghe đến những nỗi thương-tâm, lại ứa nước mắt khóc. Nay quốc-cữu hãy đứng chờ lại đó, để tôi vào đưa hoàng-tử ra.

(Còn nữa)

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-VINH

Imprimerie de Trung-bắc Tân-Văn

Le Directeur

Năm thứ mười một — số 1.... 1888 | Mỗi số : 0$02 | Ngày thứ tư 2 Mai 1923

Trung Bắc Tân Văn